

Szakmai beszámoló Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Magyar Tudományos Akadémia Vas Vármegyei Tudományos Testülete 2024. évi együttműködéséről

Előzmények

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Magyar Tudományos Akadémia Vasvármegyei Tudományos Testülete (továbbiakban MTA VATT) 2013-ban megkötött, majd 2016-ban módosított *Együttműködési megállapodás* (Ikt. szám: 61.360–19/2013., 67.177–18/2016.) II. fejezete 6. pontja értelmében az MTA VATT köteles tevékenységéről írásos beszámolót készíteni és azt Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata részére megküldeni.

2024-ben az MTA VATT Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatától 50 000,- forint működési támogatást, illetve 50 000,- forint támogatást kapott az *Afrika vonzásában I–II.* előadóülések megrendezéséhez. A támogatásokkal az MTA VATT határidőre elszámolt.

Az MTA VATT 2014 óta rendezi az *Év élőlényei, ásványa és ősmaradványa* című előadóülést. 2020-tól a rendezvényt a Savaria Múzeummal közösen szervezzük, és családi délutánnal bővítettük. Mivel az MTA VATT-nak nincs saját digitális felülete, ezért a Savaria Múzeum honlapján jelentek meg az MTA VATT közreműködésével támogatott események.

Az MTA VATT kezdeményezésére 2021-ben indult a *Szombathelyi Természetbúvár* program. 2024-ben az MTA VATT a Savaria Múzeummal közösen szervezte a *Szombathelyi Természetbúvár 2024* programsorozatokat. Az MTA VATT előadókkal, szakmai segítséggel támogatta a Savaria Múzeumot, a Savaria Múzeum pedig helyszínt biztosított a rendezvényeknek. 2024-ben a program három, egymáshoz szervesen illeszkedő elemből állt.

- *Medve-nap* (Smidt Múzeum, 2024. február 3.)
- *Az év élőlényei, ásványa és ősmaradványa 2024-ben* (Savaria Múzeum, 2024. március 6–7.)
- *Madarak és fák napja* (Vasi Skanzen, 2024. május 11.)

**AZ ÉV ÉLŐLÉNYEI, ÁSVÁNYA ÉS ŐSMARADVÁNYA 2024-BEN
CSALÁDI DÉLUTÁN A SAVARIA MÚZEUMBAN
2024. március 6–7.**

Az MTA VATT a 2014 óta rendezi az *Év élőlényei, ásványa és ősmaradványa* című előadóülést. 2020-ban, első alkalommal a rendezvényt a Savaria Múzeummal közösen szerveztük, és családi délutánnal bővítettük. Szerencsére 2024-ben is személyes jelenléttel tarthattuk meg az előadásokat, illetve az év élőlényeihez, ősmaradványához, ásványához kapcsolódó kézműves foglalkozásokat. A természettudományos területen dolgozókon és a múzeumpedagógusokon kívül, a témák iránt érdeklődő múzeumi kollégák bevonásával évről évre, egyre nagyobb volumenű rendezvényeket tudunk létrehozni.

Az aktuális nyerteseket bemutató kamarakiállítás, az év rovarát, halát, kételtűjét, madarát, emlőst, gombáját, fáját, virágát, ásványát és ősmaradványát bemutató előadások és a hozzájuk kapcsolódó kézműves foglalkozások a kisiskolásoktól a felnőtt érdeklődőig széles közönséget vonzottak.

A rendezvény előadói a Savaria Múzeum Természettudományi Osztálya munkatársai, az ELTE Savaria Egyetemi Központ oktatói és a megyében dolgozó biológusok közül kerültek ki.

A múzeum néhány hónappal korábban már figyelemfelkeltő plakátokkal és voksolási lehetőséggel (az év ásványa, ősmaradványa, rovara, hala) is népszerűsítette az országos kampányt. A rendezvény részben a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával valósul meg.

A rendezvények nagyban hozzájárultak a természetért, környezetünkért felelősséget vállaló szombathelyi, vasi gyermekek és felnőttek tudatos, „zöld” gondolkodásának alakításához. Ismét bebizonyosodott, hogy a természettudományos témák hívószóként csalogatják a múzeumba a látogatókat, különösen a gyermekes családokat. A *Szombathelyi Természetbúvár 2024* projekt látogatóink 90%-át ők tették ki.

A *Medve-napra* 220 főt, az *Év élőlényei*re 80 főt, a *Madarak és fák napjára* 250 főt, az *Állatok világnapja* 815 főt regisztráltunk. A Savaria Múzeum Facebook oldalán több száz kattintást értek el a bejegyzések. Öröndöztünk, hogy az eseményekről szóló beszámolók többbezer látogatószámot generáltak. A rendezvényekre mozgósítottuk a helyi médiát, akik a helyi tévében és online platformokon tudósítottak az eseményekről.

Részletes program

14.00–18.00: A Savaria Múzeum aulájában kamarakiállítás mutatta be az év nyertesait. Múzeumpedagógiai foglalkozások a Savaria Múzeum folyosóin. Az érdeklődőket különböző szintű és típusú sudokuk és egy év élőlényei-ismereti rakosgató tábla várta.

15.00–18.00: Az év élőlényei, ásványa és ősmaradványa előadóülés (Múzeumbogárklub)

Dr. Vig Károly (Savaria Múzeum): Az év rovara a sisakos sáska, az év lepkéje a közönséges medvelepke

Pődör György (Vasszécsenyi Ásványmúzeum): Az év ásványa a korund, az év ősmaradványa a gyapjas mamut

Dr. Szinetár Csaba (ELTE SEK): Az év hala a rétcsík

Dr. Gyurác József (ELTE SEK): Az év madara a kerecsensólyom

Keszei Balázs (Jurisich Miklós Gimnázium): Az év vadvirága a fehér tündérrózsa

Dr. Balogh Lajos (Savaria Múzeum): Az év fája a közönséges bükk

Dr. Schmidt Dávid (Soproni Egyetem): Az év gombája a szürke galóca

Dankovics Róbert (Savaria Múzeum): Az év hullője a kaszpi haragossikló

Erdő Ádám (Savaria Múzeum): Az év emlőse a vadmacska

AFRIKA VONZÁSÁBAN I. (Savaria Múzeum, 2024. április 17.)

Feiszt György: *Előkelő egyiptomi vendég Vas megyében: Juszuf Kemál*

Juszuf Kemalnak Almásy László ajánlotta Vas megye kiváló vadászterületeit, így érkezett az egyiptomi herceg az 1930-as évek elején Szelestére, ahol később saját kastélyt építtetett. A vagyonszerető vendég kapcsolatba került a környék arisztokrataival, rengeteget költött nálunk és az ország más vidékein is megfordult, hogy vadászszenvetélyének hódoljon.

Kubassek János: *Afrika csodadoktora: Sáska László orvos és természetbúvár*

Sáska László több, mint négy évtizedet töltött a kontinensen, ahol orvoscént dolgozott. Etiópia, Kenya és Tanzánia földjén gyógyító munkája mellett nagy utazásokat tett. Abesszíniában átélte az olasz megszállást, a háborút, s rengeteg megpróbáltatáson ment keresztül. *Életem Afrika* című könyvében örökítette meg páratlan élményeit. Megismerte a földrész titkait, a hétköznapi törzsi emberek életét és küzdelmeit.

Feleségével, Mojzsis Máriával izgalmas szafárikat tett a Kilimandzsáró és a Meru vidékén és a Rudolf-tó mellékén. Kubassek János Arushában ismerte meg az orvos özvegyét, otthonát, hajdani kórházát és lakóhelyét. Bejárta a Sáska László által felkeresett helyszíneket és több tanulmányban dolgozta fel természettudományi munkásságát. Érden a múzeumkertben szobrot állított emlékének megőrzéséért.

AFRIKA VONZÁSÁBAN II. (Savaria Múzeum, 2024. május 23.)

Vig Károly: Gyöngyösapátitól Abesszíniáig: Széchenyi Rezső nyomában

A 20. században a függetlenségét megőrző Abesszínia, szemben a német és angol fennhatóság alatt lévő Kelet-Afrikával, honfitársaink számára is sokkal tágabb teret biztosított az érvényesülésre. Tucatjával érkeztek kalandvágyó magyarok a titokzatos országba, de csak keveseknek sikerült karriert csinálni. Abesszínia kegyetlenül elbánt a gyengékkel...

A gyöngyösapáti birtokos, Széchenyi Rezső is szerencsét próbált a fekete földrészen. Számos sorstársához hasonlóan azonban ő sem találta meg az ígért földjét, és három év után hazatért Vas megyébe. Rajta és több magyar honfitársunk sorsán keresztül kapunk betekintést a múlt századi Abesszínia titokzatos világába.

Csapláros Andrea múzeumigazgató
köszönti az előadóülés résztvevőit
(2024. április 17.)

Dr. Vig Károly, az MTA VATT elnöke
megnyitja (2024. április 17.)

Dr. Feiszt György előadás közben
(2024. április 17.)

Dr. Kubassek János előadás közben
(2024. április 17.)

Médiamegjelenés

<https://www.savariaforum.hu/rovat/afrika-vonzasaban---erdekes-eloadasok-a-muzeumban>
<https://www.savariaforum.hu/rovat/gyongyosapatitol-abessziniag---eloadas-a-muzeumban>
<https://szombathelypont.hu/programok/eloadaskiallitas/afrika-vonzasaban-2.27029/>
<https://erdekfeszito.hu/2024/04/24/afrika-vonzasaban-erdekes-eloadasok-a-muzeumban/>
https://www.facebook.com/events/3823901721266070/?_rdr
http://savariamuseum.hu/Aktualis/Rendezvenyek/Afrika_vonzasaban_eloadassorozat_1.html

Az együttműködés tapasztalatai

A *Szombathelyi Természetbúvár 2024* projekt eseményei nagyban hozzájárultak a természetért, környezetünkért felelősséget vállaló szombathelyi, vasi gyermekek és felnőttek tudatos, „zöld” gondolkodásának alakításához. A Szombathelyen elindult városi kezdeményezés (*Vadvirágos Szombathely program*) szerencsésen találkozik az MTA VATT ilyen irányú elkötelezettségével.

2024-ben is bebizonyosodott, hogy a természettudományos témák hívójelként csalogatják a látogatókat, különösen a gyermekes családokat. A *Szombathelyi Természetbúvár 2024* projekt látogatóinak 90%-át ők tették ki. Az iskolai tematikus napokon az első és negyedik osztályos kor közötti gyerekeknek tartottunk foglalkozásokat. Fontosnak tartjuk a pedagógusok visszajelzéseit, melyeket figyelembe veszünk a jövő évi programok kidolgozásánál.

Hatalmas mennyiségű tudás és tapasztalat rejtőzik a falak mögött. Vajon élünk-e vele? Örökkön visszatérő kérdés számomra, hogy használjuk-e azt a tudást, amit a városban, a megyében élő kiművelt emberfők hordoznak? Vagy csak akkor van szükség erre a tudásra, amikor baj van, amikor tüzet kell oltani, de a mindennapok apró döntéseihez már nem vesszük igénybe? Az MTA VATT deklaráltan vállalta és vállalja a közvetítő szerepet Szombathely vezetése, a város és a megye értelmisége között. Ebben a városban élünk, és úgy érezzük, közös felelősségünk részt venni a döntések előkészítésében, véleményezésében. Mindnyájunk érdeke az, hogy a legoptimálisabb döntés szülessen meg, ami hosszú távon mindenki érdekét szolgálja.

Örömmel erősítem meg az MTA VATT létrejöttének egyik célját: aktív részvétel Szombathely, Vas vármegye kulturális és tudományos közéletében, az értékek közvetítése és hasznosítása. Ezért vagyunk, ezért dolgozunk a jövőben is.

Az MTA VATT irányába Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata felől az *Együttműködési megállapodásban* foglaltaknak megfelelő konkrét megkeresés nem érkezett 2024-ben.

Megköszönve Szombathely Megyei Jogú Város és a Nemzeti Kulturális Alap támogatását, bízom benne, hogy a továbbiakban is együttműködhetünk tudományos és ismeretterjesztő rendezvényeink megvalósításában, és a résztvevők számára biztosítani tudjuk a magas színvonalú programokat.

Szombathely, 2025. március 13.

/:Prof. Dr. Vig Károly:/
elnök